

4.3.2023

לכבוד
עו"ד עמית איסמן
פרקליט המדינה
בדוא"ל: state-attorney@justice.gov.il

לכבוד
עו"ד גלי בהרב-מיארה
היועצת המשפטית לממשלה
באמצעות טופס מקוון

שלם רב,

הנדון: המדיניות הגזענית של רשויות אכיפת החוק בכל הנוגע לחופש המחאה של האזרחים הערבים וההעמדה לדין בגין עבירות ביטוי

הרינו לפנות אליכם בעניין מדיניות משרד היועצת המשפטית לממשלה (להלן: משרד היועמ"ש) ופרקליט המדינה בהקשר דיכוי חופש המחאה בקרב האוכלוסייה הערבית-פלסטינית בישראל ושימוש לרעה בהליך הפלילי כאמצעי לדיכוי חופש הביטוי בקרב אוכלוסייה זו. נבקשכם לפעול לשינוי מדיניות משרד היועמ"ש ופרקליט המדינה לעניין חירות המחאה וחופש הביטוי בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל, כולל מדיניות החקירה, המעצרים וההעמדה לדין בגין פרסומים. כמו כן, נבקשכם להנחות את כל בעלי התפקידים במשרדכם ובמשרתת ישראל, לפעול לשמירה על עקרון שלטון החוק ושוויון הכל בפני החוק, בכל הקשור לנושאים הנ"ל. והכל כמפורט להלן:

הסקירה שנעלה כאן מצביעה באופן חד משמעי על מדיניות גזענית המדכאת את חופש המחאה והביטוי של האוכלוסייה הערבית במהלך המלחמה ומאז ה-7 באוקטובר 2023. הדבר מתבטא במדיניות ומחדלים מסוכנים אשר נותנים גיבוי למשטרה להמשיך ולנהוג באלימות ובאופן עברייני ותוך כדי הפרה בוטה לעקרון שלטון החוק; במתן יד חופשית להעמקת הפוליטיזציה של המשטרה בידי השר לביטחון לאומי בן גביר ובמדיניות בעייתית ביותר בכל הקשור לחקירות, מעצרים והעמדה לדין בגין עבירות ביטוי.

בטרם נפרט נדגיש, כי מחדלי משרדכם ומדיניותו הלא חוקית אינם מוגבלים לנושא חופש המחאה ומדיניות ההעמדה לדין בלבד. אנו עדים להתנהלות דומה בהקשרים רבים נוספים, כולל שתיקת משרד היועמ"ש במקרים של הסתה לאלימות, טרור וגזענות כלפי הציבור הערבי; קריאות מפורשות להשמדת עם בעזה ועוד. מכתבנו זה יתמקד במחדלי משרדכם בהגנה על חופש הביטוי והמחאה של האוכלוסייה הערבית בישראל מאז תחילת המלחמה על עזה.

סקירת המקרים בעניין דיכוי חופש המחאה

1. מאז ה-7 באוקטובר משרד היועמ"ש מנהיג מדיניות המתאפיינת בפגיעה שיטתית בשלטון החוק בכל הקשור לחופש המחאה וההפגנה בישובים הערביים, עד כדי דיכוי באופן כמעט טוטאלי. הדבר משתקף

מתוך שורה של מחדלים והחלטות אשר התקבלו בחודשים האחרונים, במסגרתן אימץ משרד היועמ"ש חוות דעת גזעניות מטעם המשטרה ומיאן מלנקוט בצעדים אופרטיביים לשמירה על שלטון החוק. בגיבוי משרד היועמ"ש, משטרת ישראל מתנהלת בניגוד לחוק ובאופן עברייני, אלים ומאיים, בכדי לדכא את חופש הביטוי ואת המחאות ולמנוע את קיומן. המקרים הממחישים זאת הינם רבים ונביא כאן את עיקרם.

2. **המקרה הראשון:** שתיקת משרד היועמ"ש נוכח פרסום הנחייתו, באמצעות סרטון וידאו, של מפכ"ל המשטרה, מר יעקב שבתאי מיום 17.10.2023, ולפיה, בין היתר, הוא הבהיר:

"... אנחנו במצב לחימה. מבחינתנו ההנחיות הן חד משמעיות. אפס סובלנות לכל אירוע לא הסתה לא של האחות לא של הרופא לא של הזמרת. אין אישור לביצוע מחאות והמחוז פה הוכיח שהוא עושה את זה ביד רמה. אנחנו לא במצב עכשיו שנתחיל לתת לכאלה להתעסק איתנו. כלומר רף הטיפול בנושא של אפס סובלנות הוא ברמה הכי גבוהה. אני גם נתתי הנחייה לתקוף את כל מי שתופסים אותו ... כלומר תקיפות כלכליות. כל אחד כזה שנתפס אנחנו מפעילים את כל משרדי הממשלה כמו שאנחנו מפעילת אותם כנגד עבריינים.

מי שרוצה להיות אזרח ישראל אהלן וסהלן, מי שרוצה להזדהות עם עזה מוזמן אני אעלה אותו על אוטובוסים עכשיו שמפנים לשם ואני אעזור לו להגיע לשם."

https://www.tiktok.com/@israelpolice.ar/video/7290974367197056257?_r=1&_t=8gaxYIKF6T1

דברים ברוח דומה נאמרו על ידי דובר המשטרה, מר אלי לוי בראיון לרדיו גלי ישראל ביום 19.10.2023. זמינים בקישור הבא:

<https://www.gly.co.il/item?id=30113>

3. בפנייתנו אליכם בעניין מיום 18.10.2023 התרענו כי ההנחיה מפרה באופן בוטה את חופש הביטוי הפוליטי של אזרחים המבקשים למחות נגד המשך המלחמה; כי הסרטון הנ"ל כולל איום מפורש אמירות המכוונות להתעמרות נגד מי שירצו למחות, כולל איומים להפעלת "תקיפות כלכליות" דרך כלל משרדי הממשלה במטרה להרתיע אזרחים מלמחות; כי הסרטון כולל אמירות גזעניות והסתה המשדרות כי מחאה כנגד תקיפות ישראל בעזה איננה לגיטימית, שהתשובה לה היא טרנספר; וכי ההנחייה עלולה להביא לאלימות שוטרים כלפי מפגינים ומוחים ועלולה להצדיק שימוש באמצעים בלתי חוקיים לפיזור הפגנות. מכתבנו הנ"ל לא זכה לכל מענה.

4. יתירה מכך, על אף הבהרת בית המשפט העליון (בג"ץ 8007/23 מפלגת חד"ש - החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון נ' מר יעקב שבתאי, מפכ"ל המשטרה (8.11.2023)) (להלן: עניין מפלגת חד"ש). כי

הנחייה כללית בדבר איסור המחאה תהיה בלתי חוקית, בפועל משטרת ישראל מתנהלת לפי הנחייה בלתי חוקית זו, ושוב ללא כל עמידה על המשמר מצד משרד היועמ"ש, כפי במובהר במקרים להלן.

5. **המקרה השני:** תגובת פרקליטות המדינה במסגרת עתירה נגד דחיית שתי בקשות למתן רישיון להפגין באום אלפחם ובסחי'נין במהלך חודש נובמבר - עניין **מפלגת חד"ש**. בתגובת משרד היועמ"ש לעתירה, נתן המשרד רוח גבית ואימץ, כמובן מאליו, עמדה גזענית מצד משטרת ישראל ביחס לזכות האזרחים הערבים למחות כנגד המלחמה בעזה. חוות הדעת של משטרת מרחב חוף אשר צורפה לעמדתכם תיארה את התושבים של אום אל-פחם בתור אוכלוסייה מסיתה באופן פוטנציאלי ומזדהה עם מעשי טרור. חוות הדעת השנייה אשר צורפה לעמדתכם בפני בג"ץ היתה מטעם משטרת מחוז צפון. גם חוות דעת זו התבססה על דעות מסיתות והשקפה הרואה באזרח הערבי כאויב. כך למשל, פורט בחוות הדעת כי "ניסיון העבר מאירועי "שומר החומות" מלמד אותנו כי המון משולהב פועל לתקוף את יושבי הישובים היהודיים הקטנים הפזורים בגזרה ... משולש הישובים סחנין, עראבה ודיר חנא משמש מוקד משיכה ללאומיות הערבית הפלסטינית. מדי שנה מציינים במקום את "יום האדמה" וכך גם היה האיזור מוקד מרכזי באירועי "שומר החומות" ואירועי אוקטובר 2000."

6. אימוץ חוות הדעת הנ"ל מלמד באופן חד משמעי כי המשטרה ומשרד היועמ"ש, לא השכילו להפנים את המלצות ועדת החקירה הממלכתית לבירור התנגשויות בין כוחות הביטחון לבין אזרחים ישראלים בחודש אוקטובר 2000 (ועדת אור) לעניין זה, בהם נקבע, בין היתר, כי "... חשוב להטמיע בכל דרגי המשטרה את חשיבותה של התנהלות שקולה ומתונה ביחסים עם המגזר הערבי. בתוך כך, חשוב לפעול על מנת לעקר תופעות של דעות קדומות שליליות שנתגלו, גם אצל קציני משטרה ותיקים ומוערכים, כלפי המגזר הערבי. המטרה חייבת להטמיע בקרב שוטריה את התובנה, כי הציבור הערבי בכללו אינו אויב שלהם וכי אין לנהוג בו כאויב" (דו"ח ועדת אור (אוגוסט 2003), שער ששי סעיף 15).

7. **המקרה השלישי:** התמיכה בעמדה שבבסיסה הבחנה על בסיס גזעי ותיוג אוכלוסייה שלמה כאויב, נתנה רוח גבית להתנהלות דומה של המשטרה במקרים נוספים. במקרה זה התבקשה המשטרה לתת אישור להפגנה שתוכננה להתקיים ביום 2.12.2023 בתוך העיר סחי'נין. בדו"ח "מודיעין בילוש תחנת משגב נכתבו, בין היתר, הדברים הבאים:

"תחנת משגב הינה גזרה של משולש היישובים סחי'נין, עראבה ודייר חנא המהווה את מקור הלאומיות הערבית פלסטינית, הסיבה לכך, יום האדמה שחל ב30 למרץ, אירוע שמתקיימים מדי שנה בעיר סחי'נין ומתייחס לכל ערביי ישראל המכירים עצמם כערבים פלסטיניים ומקורו ב1976. גם אירועי אוקטובר ו"שומר חומות" מייחסים בעיקר לישובים אלה."

8. שוב אנו רואים אותו דפוס של תיוג אוכלוסייה שלמה כאויב, בשל זהותה הלאומית ואפיון המחאה כנגד המלחמה בעזה כבלתי לגיטימית.

9. **המקרה הרביעי:** סיכול קיומו של כינוס מטעם ועדת המעקב לענייני הציבור הערבי בישראל להלן: **"ועדת המעקב"** באולם סגור בחיפה. ביום 26.10.2023 פרסמה ועדת המעקב הזמנה לכנס יהודי-ערבי שתוכנן להתקיים באולם סגור בחיפה. בשיטת איום עבריינית, המשטרה התקשרה לבעל האולם המושכר בחיפה ואיימה בסגירת העסק במידה והכינוס יתקיים שם. לא ננקטו שום פעולות מטעם משרד היועמ"ש נגד מהלך עברייני זה.

10. **המקרה החמישי:** סיכול קיומו של כינוס מושב המועצה הארצית העשירית של מפלגת חד"ש באולם סגור בעיר שפרעם ביום 16.12.2023. למניעת קיום הכינוס, התקשר נציג מודיעין ממשטרת שפרעם לבעל האולם ואיים כי תוציא המשטרה צו סגירה לעסקו למשך 30 יום, אם האירוע יתקיים שם. משרד היועמ"ש התעלם מפניותינו בנושא זה. שכן עד לכתיבת שורות אלה טרם קיבלנו תגובה עניינית לפנייתנו למשרד היועמ"ש, כולל פנייתנו מיום 8.12.2023, ובכך משרד היועמ"ש שוב נותן גיבוי להתנהלות העבריינית והבלתי חוקית של משטרת ישראל.

11. **המקרה השישי:** משמרת המחאה שהיתה אמורה להתקיים בנוכחות חברים מטעם ועדת המעקב בכיכר אלעין בנצרת ביום 9.11.2023. מדובר במשמרת שאינה טעונה רישיון מאת המשטרה, על פי הנחייה מס' 3.1200 של היועץ המשפטי לממשלה בעניין חירות ההפגנה (עודכנה לאחרונה בחודש ינואר 2022). חרף כך, ולפני קיומה של משמרת המחאה בשעה (00:11), עיכבה המשטרה את מר מוחמד ברכה, יו"ר ועדת המעקב, בעודו בדרכו למשמרת בכדי למנוע את השתתפותו ואת קיום המחאה. במקביל, ובין השעה 10:30 – 11:00 וכשחברים מטעם ועדת המעקב פונים אל המקום המיועד למשמרת, פיזרה אותם המשטרה באלימות על ידי כוח גדול של שוטרים אשר נכח במקום מבעוד מועד. המשטרה עיכבה את יו"ר מפלגת בל"ד ח"כ לשעבר סאמי אבו שחאדה; ח"כ לשעבר חנין זועבי; ח"כ לשעבר מטאנס שחאדה; והפעילים הפוליטיים מחמוד מוואסי ויוסף טאטור. לאחר עיכוב של מספר שעות וחקירה באזהרה, שוחררו הנ"ל בתנאים מגבילים אשר בוטלו באופן חלקי בעקבות ערר אשר הוגש לבית המשפט השלום בנצרת (ע"ק (נצרת) 23-11-21170 סאמי אבו שחאדה נ' מדינת ישראל (13.11.2023)). הכוח הרב של המשטרה שהגיע לסכל את משמרת המחאה הנ"ל היה גדול פי כמה ממספרם של אלה שהיו אמורים להשתתף בה.

12. על התנהלות בלתי חוקית זו של המשטרה נמתחה ביקורת ציבורית מקומית ובינלאומית. ראו למשל מאמר המערכת של עיתון הארץ מיום 10.11.2023 תחת הכותרת "פגיעה בזכות למחאה"

<https://www.haaretz.co.il/opinions/editorial-articles/2023-11-10/ty-article-opinion/0000018b-b515-dea2-a9bf-f59f7c0c0000> (10.11.2023)

The Israeli police detained Arab Israeli politicians : מאמר של הניו-יורק טיימס תחת הכותרת :
preparing a vigil against Gaza strikes, civic groups say

<https://www.nytimes.com/live/2023/11/09/world/israel-hamas-war-gaza/israeli-police-detained-five-arab-israeli-politicians-who-planned-a-vigil-against-gaza-strikes-civic-groups-say?smid=url-share>

13. מחדלי משרדכם החמורים ביותר והפוגעים בשלטון החוק מתבטאים במקרה זה בתגובתכם הלא חוקית לפניותינו ולפיה הובהר כי משרד היועמ"ש אינו מתערב בשיקולים המבצעיים של משטרת ישראל. בתגובה זו, הלכה למעשה, הפך משרד היועמ"ש להיות שותף להפרת החוק ולאישורה של המדיניות הגזענית מטעם משטרת ישראל נגד הציבור הערבי בישראל, כפי שמתברר גם מהמקרים הבאים.

14. **המקרה השביעי:** משמרת מחאה שנייה שתוכננה על ידי ועדת המעקב ואמורה היתה להתקיים בנצרת בתאריך 25.11.2023. לאור התנהלות המשטרה האלימה במשמרת הראשונה, ובניסיון להימנע מהתנהלות משטרתית אלימה בלתי חוקית דומה, ביקש יו"ר ועדת המעקב להודיע למשטרה מראש בדבר כוונתו לקיים משמרת מחאה שאינה טעונה היתר. על כן פנה הוא אל מפקד תחנת נצרת במשטרת ישראל; פרקליט המדינה עו"ד עמית איסמן והמשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מנהל), ד"ר גיל לימון, והודיעה בדבר כוונת ועדת המעקב לארגן משמרת מחאה מצומצמת של עשרות משתתפים בכיכר אלעין בנצרת, ביום שבת, 25.11.2023. המכותבים התבקשו לפעול בכדי להבטיח כי המשטרה תכבד את זכותם של המשתתפים למחות כנגד המלחמה בעזה ולהימנע מנקיטה בצדעים לדיכוי המחאה הלגיטימית והחוקית ושאינה מצריכה היתר. ביום שישי ה- 24.11.2023, יום לפני קיומה של משמרת המחאה ובשעות אחר הצהריים הודיע מפקד התחנה ליו"ר ועדת המעקב, בין היתר כי המשטרה לא תאפשר את ההתכנסות וזה ביקש להימנע מארגון המחאה והשתתפות בה. הנ"ל גם ביקש להבהיר כי לא התבקש רישיון למשמרת, אם כי היא איננה טעונה היתר.

15. במקרה דנן משרד היועמ"ש שוב נתן יד להתנהלות עבריינית של משטרת ישראל ומיאן ממילוי תפקידו בשמירה על שלטון החוק. התגובה היחידה שהתקבלה בעניין היתה הודעתו של עו"ד שרון אפק, המשנה ליועמ"ש, למנכ"ל מרכז עדאלה, כי המשטרה מתנגדת לעצרת המחאה וכי אין לו את הנימוקים לכך וכי משרדכם לא מתערב בהחלטה בעניין.

16. בסמוך לשעה המתוכננת של משמרת המחאה ביום שבת ה- 25.11.2023, הגיע כוח רב של שוטרים לאזור כיכר אלעין בנצרת - ושוב הרבה יותר ממספר המשתתפים הצפוי - על מנת לסכל את קיום המחאה. באותם רגעים, קיבל יו"ר ועדת המעקב החלטה שלא להגיע למחאה ולהודיע לחבריו על ביטולה, בכדי לא להתמודד עם אלימות המשטרה. בכך סוכלה המחאה, והחלטת משרד היועמ"ש לא להתערב לקיום שלטון החוק נתנה שוב רוח גבית להתנהלות המשטרה מעל לחוק.

17. **המקרה השמיני:** משמרת מחאה שלישית שתוכננה על ידי ועדת המעקב ליום 4.12.2023, בנצרת. בניסיון למנוע שוב סיכול המשמרת על ידי המשטרה ושימוש באלימות כנגד המשתתפים, פנה מר מוחמד ברכה פעם נוספת אל מפקד תחנת המשטרה בנצרת וכן אל המשנה לפרקליט המדינה לתפקידים מיוחדים, עו"ד אלון אלטמן בבקשה לפעול בכדי להבטיח כי המשטרה תכבד את זכותם של המשתתפים

למחות למען הפסקת המלחמה בעזה וכן להורות למשטרת ישראל להימנע מנקיטה בצעדים לדיכוי וסיכול המחאה הלגיטימית והחוקית הנ"ל ושאינה טעונה רישיון.

18. ביום 30.11.2023, התקבל מענה מטעם המשנה לפרקליט המדינה לתפקידים מיוחדים, עו"ד אלון אלטמן, ובו הוא הבהיר, באופן כללי ביותר, בין היתר, כי לאחר בחינת הדברים, המשנה לפרקליט "לא מצא מקום להתערב בהחלטת משטרת ישראל בעניין. זאת, מן הטעם שהחלטה בעניין הפעלת סמכויות המשטרה בנוגע לקיום מחאות מצויה בסמכותה של משטרת ישראל, אשר פועלת על פי שיקול דעת עצמאי, בהתאם להערכות המצב הקונקרטיות של כלל הגורמים המקצועיים מטעמה, שמונחות בפניה בזמן אמת". עמדה זו, בידיעה כי החלטות המשטרה מנוגדות הן להנחיות היועצת המשפטית לממשלה בנושא, היא בבחינת מתן היתר להמשך הפעלת מדיניות המנוגדת להחלטת בג"ץ בעניין **מפלגת חד"ש**, המנוגדת לדין והמופנית כלפי האזרחים ערבים בתור שכאלה.

19. בכך משרד היועמ"ש הפקיד את כל ההחלטות בעניין שלטון החוק הנוגעות לחופש הביטוי בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל לשיקול דעתה המוחלט של משטרת ישראל, לפי הנחיותיו של השר בן גביר. זו ללא ספק מדיניות גזענית בהיותה חלה אך ורק על האזרחים הערבים ובניגוד לחוק.

20. עתירה בעניין הוגשה ביום 30.11.2023 (בג"ץ 8510/23 מוחמד ברכה, יו"ר ועדת המעקב העליונה לענייני הציבור הערבי בישראל נ' מפכ"ל משטרת ישראל (3.12.2023)). מבלי לבקש כל תגובה מהמשיבים ומבלי לזמן את הצדדים לדיון, דחה בית המשפט את העתירה על הסף, וכך סוכלה משמרת המחאה השלישית. אנו כמובן חולקים על קביעותיו של בית המשפט העליון, אשר אי התערבותו גם כן נתנה רוח גבית להמשך התנהלות המשטרה הבלתי חוקית ולדיכוי המחאה בקרב האזרחים הערבים. שכן, דחיית העתירה נסמכה בעיקר על נימוק טכני לפיו העותרים לא עמדו בנטל ההוכחה כי משמרת המחאה שתוכננה איננה טעונה היתר. קביעה זו היתה על אף שלא יכולה להיות מחלוקת, כפי שנטען בעתירה, כי משמרת מחאה ללא נאומים, ללא תהלוכה ועם מספר משתתפים מצומצם או אף לא מצומצם, אינה טעונה היתר כלל וכלל, כפי שפורט בתחילת העתירה דנן. בכל מקרה נדגיש, כי העובדה שהחלטות בית המשפט העליון נשענות על עילות כאלה או אחרות, אינה פוטרת את משרד היועמ"ש ופרקליט המדינה מלהפעיל את סמכותם בכדי להבטיח כי המשטרה תפעל תוך שמירה על עקרון שלטון החוק ולהתערב כשזו מתנהלת באופן בעייתי ובניגוד לדין.

21. **המקרה התשיעי:** סיכול משמרת מחאה נוספת אשר תוכננה ליום 16.12.2023 אף היא על ידי ועדת המעקב. גם כאן נשלחה הודעה למשטרת נצרת וכן להמשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים), בניסיון למנוע אלימות משטרתית לסיכולה. ביום 7.12.2023, התקבלה תגובה מטעם עו"ד שמעון חוג'יה, מלשכת המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים), ובו הוא מודיע כי "פרקליטות המדינה אינה הכתובת לטיפול בפנייה זו, אלא משטרת ישראל". במילים אחרות, שומרי הסף של שלטון החוק הודיעו על החלטתם להפקיר את ההחלטות בעניין זכויות חוקתיות למשטרת ישראל בהנהגנו של השר בן גביר.

22. ביום 10.12.2023, התקבל מענה מטעם משטרת נצרת ובו נכתב, בין היתר, כי "משטרת ישראל רשאית לתת תנאים גם למחאות שאינן דורשות אישור בהתאם לשיקול דעת והערכת מצב. כל אירוע מחאה נבחן לגופו, הערכת מצב תיערך בסמוך יותר למועד האירוע ולאחריה אוכל להשיבך לגופו של עניין." המענה לא הבהיר באיזה תנאים מדובר, האם מדובר בתנאים מהותיים או הדגשים מינוריים של שמירה על החוק והסדר הציבורי למשל. עתירה בעניין הוגשה גם הפעם (בג"ץ 8808/23 מוחמד ברכה, יו"ר ועדת המעקב העליונה לענייני הציבור הערבי בישראל נ' מפקד תחנת המשטרה בנצרת (14.12.2023) (להלן: עניין מוחמד ברכה)). תגובתכם לעתירה סטתה באופן מהותי מתפקידכם לדאוג כי המשטרה תקיים את תפקידה ותכבד את שלטון החוק וחופש המחאה. תגובת פרקליטות המדינה הסתכמה בהצגת עמדת המשטרה ותכתיביה, על ידי הצבת תנאים ששמים ללעג את חופש המחאה. תנאים אלה הציגו שתי אופציות בפני ועדת המעקב: א. לקיים את המחאה באזור נידח - ביער או ב. לקיימה במהלך ימי השבוע ובשעות כשרוב האוכלוסייה בעבודה - בין השעות 11:00 - 12:00 בצהריים. בהלך רוח מזלזל זה, החליט יו"ר ועדת המעקב למחוק את העתירה כמהלך המביע אי אמון במערכת. על אף זאת נתן בית המשפט פסק דין הדוחה את העתירה - מהלך תמוהה בפני עצמו.

23. **המקרה העשירי:** התפתחויות המדאיגות ביותר אחרי פסק הדין בעניין מוחמד ברכה. למחרת מתן פסק הדין, שלח מפקד תחנת המשטרה בנצרת, מר אייל קיהתי, אל מר מוחמד ברכה את ההודעה הבאה:

"מחמוד בארכה שלום. [הטעות בשם במקור]
בסמכותי כמפקד תחנת נצרת אני פונה אליך במטרה להעביר מסר וכוונה שלא משתמעות לשתי פנים.
ברוח החלטת בג"צ אתמול 14.12 ובאזהרות שניתנו לך על ידי בעבר, אני רואה בך כאחראי ונציג בלעדי של ועדת המעקב ודורש ממך להימנע מביצוע פעולות באופן חד צדדי לקיום הפגנה/מחאה בתחום גזרת נצרת.
נתנו לך ולחבריך מספר אופציות שאותם דחיתם על הסף ולמעשה החלטת בג"צ מאתמול מדברת בעד עצמה ועתירתכם נדחתה.
כאמור המסר הוא ברור וחד משמעי, לא נסבול הפרה של החלטות שיפוטיות או החלטות מקומיות שלי כמפקד התחנה וכל התארגנות שלך או של נציגי ועדת המעקב תענה באפס סובלנות ובהתאם לכלים שהחוק מקנה לנו והכל במטרה להגן ולשמור על בטחון הנפש והרכוש בעיר נצרת.
שבת שלום"

24. ההודעה הנ"ל מציגה את החלטת בית המשפט בעניין מוחמד ברכה באופן מוטעה. שכן בפסק דינו לא קבע בית המשפט כי משמרת מחאה טעונה היתר מראש, לא קבע כי מר ברכה לא יוכל לארגן משמרות מחאה בעתיד ומעולם לא נקבעה הלכה לפיה מוסמכת המשטרה לקבוע תנאים מראש על משמרת מחאה שאינה טעונה היתר. ההודעה הנ"ל כתובה בנימה מאיימת כלפי מר ברכה ומזהירה אותו שמא יעז לארגן משמרות מחאה "בגזרת נצרת" וכי מחאה כאמור, תיענה ב"אפס סובלנות". אך לא בכך תמו הדברים.

ביום שבת, 16.12.2023, בשעות הבוקר נשלח רכב משטרתי סמוי ובו שוטרים שלא במדים אשר חנו בסמוך לביתו של מר ברכה בשפרעם, על מנת לעקוב אחרי תנועתו. הרכב הסמוי נסע גם אחרי מר ברכה עד לכפר עילוט, שם הצטרפו אליו שתי ניידות משטרה אשר חסמו את רכבו של הנ"ל על מנת לדעת לאן פניו מועדות. זוהי לכל הדעות התנהלות משטרתית מאיימת ורודפת, בניגוד לחוק וללא סמכות, שכל מטרתה להרתיע מפני קיום מחאה כנגד המחלמה בעזה.

25. מכתב בעניין גם הפעם הוצא למשרד היועמ"ש ביום 27.12.2023. המענה למכתבנו הנ"ל, התקבל ביום 25.1.2024 מטעם אחראית פניות הציבור במשרד המשפטים ובו היא מבהירה כי " ככל שיש בידך חשדות או מידע ביחס לביצוע עבירה פלילית על ידי איש משטרה, באפשרותך לפנות למחלקה לחקירות שוטרים, שהוא הגוף המוסמך לחקור חשדות אלו...". ושוב אנו עדים להתנהלות המתעלמת כליל מפעילות בלתי חוקית של המשטרה כלפי הציבור הערבי והנהגתו. מדיניות שיטתית זו של משרד היועמ"ש המתבטאת באי עמידה על המשמר באשר לעקרונות שלטון החוק ואי הפעלת ביקורת על התנהלות עבריינית ובלתי חוקית של המשטרה, הלכה למעשה, עודדה וממשיכה לעודד את המשטרה להמשיך ולהעמיק את התנהלותה האלימה כלפי האוכלוסייה הערבית ולהפר שלטון החוק.

מדיניות המעצרים וההעמדה לדין בגין עבירות ביטוי

26. מדיניות משרד היועמ"ש ופרקליט המדינה לא הסתפקה במתן יד חופשית למשטרה לדכא את חופש הביטוי והמחאה בקרב האזרחים הערבים, אלא ניתן למשטרה שיקול דעת מוחלט בפתיחה בחקירה בגין פרסומים ועבירות ביטוי, ושוב תוך כדי פגיעה בחופש הביטוי ועקרון שלטון החוק. מדיניות זו, כפי שיפורט להלן, נתנה גיבוי לשימוש לרעה בהליך הפלילי כאמצעי לדיכוי חופש הביטוי בקרב האוכלוסייה הערבית, תוך כדי גיבוש מדיניות העמדה לדין גזענית כלפי אוכלוסייה זו ואף יצירת שתי מערכות חוק בהקשר זה.

27. ראשית, כלל הוא כי פתיחה בחקירות בעבירות הסתה נעשית בהתאם להנחיית פרקליט המדינה 14.12 "אישור פתיחה בחקירה והעמדה לדין בעבירות או עניינים בעלי רגישות מיוחדת". מטרת הנחיה זו היא לקבוע דרג מאשר לפתיחה בחקירה ולהעמדה לדין בעניין שיש בו רגישות מיוחדת, ובכלל זה עבירות של גילוי הזדהות עם ארגון טרור והסתה לטרור לפי סעיף 24 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016.

28. ביום 15.10.23 פרסמה דוברות משרד המשפטים הודעה בעניין מדיניות פתיחה וחקירה ומעצרים של חשודים בביצוע עבירות הסתה והזדהות עם ארגון טרור, לפיה ניתן אישור גורף למשטרה, ובאופן חריג, לפתוח בחקירה ללא אישור מוקדם של הפרקליטות בהתבטאויות על רקע אירוע ה-7.10. במכתב מטעם עו"ד אלון אלטמן, המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) ליו"ר וועדת החוקה, חוק ומשפט מיום 19.10.23, הוא הדגיש:

"עדכנתי את הגורמים הרלוונטיים בפרקליטות המדינה ובמשטרת ישראל, כי על פי הנחיית פרקליט המדינה, יש לפתוח בחקירה, להעמיד לדין ולבקש לעצור עד תום

ההליכים המשפטיים כל מי שמפרסם דברי הזדהות עם ארגון טרור, או מפרסם דברי שבת, אהדה או עידוד, תמיכה או הזדהות עם מעשי הזוועה שבוצעו באזרחי וחיילי מדינת ישראל החל ביום 7.10.23, וזאת אף אם מדובר בפרסום בודד, ובלבד שהוא חמור ונוגע במישרין לתקופה הנוכחית”.

עוד הובא במכתב:

”כמו כן, נוכח הצורך במתן מענה מהיר, אישרתי למשטרת ישראל, על דעתו של פרקליט המדינה, לפתוח בחקירה **ללא צורך** בקבלת אישורי או אישור גורם שהוסמך על ידי לטפל בנושא, כאמור בסעיפים 1.1 ו 1.1 בהנחיית פרקליט המדינה 14.12”.

29. הנחיה זו הינה בלתי חוקית בשל הגורפות המאפיינת אותה, בעיקר בשל הסטייה מסדרי הדין הפלילי, כפי שמוסדרים, בין היתר, בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), תשנ”ו-1996 וחקיקה נוספת, המחייבים בחינה אינדיבידואלית של כל מקרה לגופו ולפי נסיבותיו. במקום זאת, ההנחיה הנ”ל קבעה מדיניות אחידה המבוססת אך ורק על שיקולים כלליים של סוג העבירה, ופסעה על נסיבותיו הייחודיות של כל עצור/חשוד/נאשם, זאת בניגוד לדין ולפסיקה (ראו דנ”פ 2316/95 **גנימאת נ’ מדינת ישראל**, מט(4) 589 (1995)). האופי הגזעני של ההנחיה עולה, בין היתר, מכך כי עיקר הנפגעים מתחולתה הם אזרחים ערבים.

30. הנחיה זו הובילה לגל של מאות מעצרי שווא כנגד ערבים אזרחי ישראל - כמו גם תושבי מזרח ירושלים - על רקע התבטאויותיהם ברשתות חברתיות וללא כל ביקורת משפטית נאותה. במספר רב של המקרים בוססו המעצרים על תרגום/פרשנות מוטעים לפרסומים, ובמקרים אחרים, נעצרו אנשים על רקע פרסומים הנופלים באופן מובהק בתוך גבולותיו של חופש הביטוי, שאינם מגבשים שום עבירה פלילית. לכך אחראי, בין היתר, ”צוות ההסתה” אשר הוקם בראשותו של השר בן גביר אשר פועל להעמקת הפוליטיזציה של ההחלטות בעניין זה.

31. במקביל, ההנחיה הגורפת של ”לבקש לעצור”, בשלביו השונים של ההליך הפלילי, הובילה למאות בקשות להארכת מעצרי ימים של חשודים ללא כל הצדקה, וכן להגשת עשרות בקשות למעצר עד תום הליכים כנגד נאשמים ערבים, כשמרביתם נעדרי עבר פלילי, ללא כל מסוכנות אישית וכשמדובר בעבירות שלא כוללות מסוכנות סטטוטורית. יחד עם זאת, בקשות מעצר עד תום הליכים הוגשו באמתלה של מסוכנות כללית בשל הימצאות המדינה במלחמה. דבר הנוגד ורומס כללי יסוד במשפט הפלילי והלכות ברורות בעניין קביעת מסוכנות.

32. למותר לציין כי חלק ניכר מאותם חשודים נעצרו בצורה אלימה, תוך פלישה לבתיהם ועריכת חיפושים בהם, פעמים רבות בשעות המאוחרות של הלילה, ותוך כדי השפלתם והפעלת כוח מופרז כלפיהם. עוד יצוין כי, אותם עצורים נקלטו בשב”ס באגפים ביטחוניים, בתנאי כליאה קשים, כאשר נשמעו עדויות קשות על תנאי כליאתם, כולל מניעת ציוד אישי מהם, אי הספקת מזון בכמות ואיכות נאותים, נוסף

להתנכלות בהם והשימוש באלימות מילולית ופיזית כלפיהם (ראו לדוגמה עדויות בפרוטוקול הדין במ"ת (חיפה) 11189-11-23 **מדינת ישראל נ' ג'בארין ואח'** (28.12.2023) בה העידו העצורים על תנאי הכליאה הקשים בכלא מגידו).

33. בכלל הדברים, יוזכרו גם פרסומיו של השר בן גביר ברשתות החברתיות, בהם שיתף את שמותיהם ואף תמונותיהם של עצורים ערבים מתחנות המשטרה, על רקע דגל ישראל, במטרה להשפילם (ראו לדוגמה פרסום בטוויטר של השר איתמר בן גביר מיום 24.10.24 לתמונת השחקנית מייסא עבד אלהאדי). דבר זה הנעשה תוך הפרה בוטה לזכותם של העצורים לכבוד, לפרטיות, ואף תוך הפרה להוראות הדין, ובפרט סעיף 70(ד1)(1) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984.

34. לרשימת התבטאויותיו ופרסומיו של השר בן גביר מתווסף גם הניסיון לכרסם בעצמאותה של מערכת המשפט והניסיון הפסול להשפיע על שופטים, בין היתר, על ידי כינוי שופטים בפומבי כ- "אויבים מבית" עת צייץ השר בן גביר בחשבון הטוויטר שלו כנגד שופט בית המשפט המחוזי בנצרת, טאהא ערפאת, על רקע החלטתו בתיק עמ"י (נצרת) 42253-10-23 **עבד אלהאדי נ' מדינת ישראל** (לא פורסם) בו הורה על שחרור עצורה לחלופת מצער בהחלטה מנומקת ([ראו הציוץ מיום 25.10.23](#)). ציוץ אחר היה נגד השופט אחסאן כנעאן, אשר נתן החלטה מנומקת בתיק מ"י 5113-10-23 (חיפה) **משטרת מרחב חוף נ' יואב בר** (לא פורסם), במסגרתה הורה על שחרורו ללא תנאים של עצור אשר נטען על ידי המשטרה כי הוא חשוד בעבירת התנהגות העלולה להפר את שלום הציבור לפי סעיף 216(א)(4) לחוק העונשין התשל"ז-1977. בית המשפט מצא כי המשטרה לא הצביעה על קיום העבירה המיוחסת לחשוד ([ראו בפרסום בטוויטר מיום 30.10.23](#)). התבטאויותיו אלה של השר בן גביר באו בכדי להסית ולהפעיל לחץ על מערכת המשפט להתיישר בכל התיקים עם מדיניות המשטרה הגזענית והבלתי חוקית בתיקי מעצרים. על אף זאת, התבטאויות קשות אלו לא זכו לטיפול הולם מאת משרד היועמ"ש ופרקליט המדינה, חרף הנזק הגדול בעטיין, הן לנפגעים הישירים, בין אם השופטים או האזרחים, ובין לחברה בכלל.

35. **לסיכום, המקרים המפורטים לעיל ממחישים את מדיניות ומחדלי משרד היועמ"ש ופרקליט המדינה בכל הקשור לחופש הביטוי והזכות למחאה בקרב הציבור הערבי ובישובים הערביים. המקרים לעיל ממחישים את המדיניות הגזענית והבעייתית ביותר בנושא ההעמדה לדין בגין עבירות ביטוי, מדגימים את השימוש לרעה בהליך הפלילי ובסמכויות אכיפת החוק לשם רדיפה ודיכוי מחאתם של אזרחים. בכך פועלים משרד היועמ"ש ופרקליט המדינה בניגוד לחובתם לפעול לשמירה על עקרון שלטון החוק, שוויון הכל בפני החוק וזכויות האדם (גיא לוריא, "היועץ הטוב: אמות מידה להערכת היועץ המשפטי לממשלה", מחקר מדיניות 108, עמ' 135-136 ו- 147-150 (המכון הישראלי לדמוקרטיה 2015); יצחק זמיר "היועץ המשפטי לממשלה והמאבק על חוקיות השלטון", עיוני משפט יא 411, 418 (1986)).** מדיניות זו מנוגדת היא גם לאמנות בינלאומיות המחייבות את ישראל לשמור על הזכויות הנ"ל ולקיים את שלטון החוק באופן שוויוני ולא מפלה - למשל האמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות.

לאור כל האמור לעיל, וכפי שפורט בתחילת מכתבנו זה, נבקשכם לפעול לשינוי מדיניות משרד היועמ"ש ופרקליט המדינה לעניין חירות המחאה וחופש הביטוי בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל, כולל מדיניות הפתיחה בחקירה, המעצרים וההעמדה לדין בגין פרסומים. כמו כן, נבקשכם להנחות את כל בעלי תפקידים במשרדכם ובמשטרת ישראל, לפעול לשמירה על עקרונות שלטון החוק בכל הקשור לנושאים עיל.

נודה לתגובתך בהקדם.

בכבוד רב,

נארימאן שחאדה-זועבי, עו"ד

ד"ר סוהאד בשארה, עו"ד

העתקים:

- מר מתניהו אנגלמן, מבקר המדינה - באמצעות טופס פנייה מקוון.
- מר מנחם פינקלשטיין, נציב תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות –

בדוא"ל: Natam@justice.gov.il